

ETNOLOŠKA ZBIRKA

Najbogatija i najraznovrsnija zbirka Muzeja je etnološka zbirka koja baštini predmete karakteristične za kulturu življenja u Sarajevu od dolaska Osmanlija do današnjih dana.

Ova zbirka je podijeljena u nekoliko kolekcija:

- gradske i seoske nošnje
- zanati (alati, sirovine i proizvodi)
- oružje
- tekstilno pokucstvo
- posuđe za pripremanje i serviranje hrane
- ukrasni i ritualni predmeti
- pribor za kahvu i pušenje
- dječije igračke

Etnološka zbirka je oformljena odmah po osnivanju Muzeja i spada u najstarije kolekcije. Nastala je poklonima, otkupima i istraživanjima. Sadrži originalne muzejske eksponate kućne, zanatske i fabričke izrade koji predstavljaju kulturu života Sarajeva i okoline u Osmanskom i dijelom Austro-ugarskom periodu.

Bogata kolekcija gradskih nošnji sadrži uglavnom nošnje iz osmanskog perioda i nekoliko primjeraka austro-ugarske mode. Postoje ženski, muški i dijelovi dječijih nošnji, kao i svakodnevne i svečane. Pored toga što prikazuju način odijevanja, status onih koji su ih nosili, nošnje su značajne i sa drugog aspekta, a to je način izrade. Mnoge, a naročito svečane, su bogato ukrašene ručnim radom, koji pokazuje umješnost majstora, ali i žena tog doba. One su uglavnom rađene od uvoznih materijala, za razliku od seoskih.

Seoske nošnje iz okoline Sarajeva, a naročito veoma bogata kolekcija nošnji sa Bjelašnice, pravljene su najvećim dijelom od ručno tkanog

Anterija

Pafte

platna i domaće vune. Bogatstvo boja i motiva pokazuje sposobnost seoskih žena, a razni oblici i vrste odjevnih predmeta govore o mnogočemu, npr. o statusu osoba koje ih nose, naročito ženskih, o klimatskim uslovima, o religijskoj pripadnosti itd.

Razvoj zanatstva u Sarajevu predstavlja vrlo značajan aspekt u proučavanju historije našeg grada, obzirom da Sarajevo kao urbana sredina nastaje pojavom prvih zanata. Ova kolekcija sadrži mnogobrojne zanate, neki od njih su kompletirani i sadrže alate, sirovine, puluproizvode i proizvode, pa se može rekonstruisati cijeli proces rada. Posjedujemo, na primjer, kujundžijski zanat sa kalem-džijskim, cizlerskim i graverskim, zatim kazandžijski, kovački, berberski sa hirurškim priborom i priborom za obrezivanje, kazaski, atarski. Djelomično su skupljeni puškarski, zildžijski, čebedžijski, mumdžijski i alat križača duhana i proizvodi drugih zanata.

Dolaskom Austro-ugarske, dolazi i do modernizacije pojedinih zanata, te otvaranja Sarajevske radionice za umjetničke zanate, koja počinje izradu upotrebnih i ukrasnih predmeta po uzoru na tradicionalne zanate. Neki proizvodi ove radionice čuvaju se u našoj kolekciji.

Veoma interesantna kolekcija oružja s kraja 18. do početka

20. stoljeća je dio naše Etnološke zbirke. Dragocjeni primjerci vatrenog i hladnog oružja, uglavnom ručne izrade, bogato ukrašeni, često sa potpisom i pečatom vlasnika i naručioca, svjedoče o umješnosti majstora koji su ga izrađivali. To je bilo vrijeme kada se oružje ukrašavalo i ručno proizvodilo, te je samim tim proces izrade bio duži pa je i produkcija bila manja. Onog trena kada je počela masovna i industrijska proizvodnja oružja i njegova primjena je postala, na žalost, većih razmjera.

Tekstilno pokućstvo je veoma raznovrsna i zanimljiva kolekcija. Sadrži predmete upotrebne i ukrasne vrijednosti. U predmete ukrasne vrijednosti spadaju tzv. boščaluci – mladino ruho, ukrasne mahrame (peškiri), vezene jastučnice i slično. Predmeti upotrebne vrijednosti su mahrame, stoljnaci, zavjese, prostirke, ćilimi... Ovo su uglavnom predmeti domaće izrade, ali ima i onih koji su uvozni, što, između ostalog ukazuje i na razvijenu trgovinu u vrijeme od kada datiraju isti. Posebno je zanimljiva kolekcija ćilima, serdžada i makata, od kojih je najveći dio sastavni dio naših izložbenih postavki u Svrzinoj i Despića kući.

Kao i u svim drugim kolekcijama, tako i u kolekciji posuđa, je prisutan susret istočne i zapadne kulture. Bakreno posuđe izrađeno rukama sarajevskih majstora, već stoljećima predstavlja jedan od prepoznatljivih suvenira. Suđe izrađeno od bakra, kalaisano i ukrašeno tehnikom savat: ibrici, sahani, džezve, tepsije, demirlije, zarfovi, dio su kolekcije. Drugi dio predstavlja porculansko posuđe, među kojim posebnu vrijednost ima servis za ručavanje iz rezidencije Konak.

Kako kahva u Sarajevu ima mnogo veću vrijednost od običnog toplog napitka, tako se njenom konzumiranju posvećivala posebna pažnja. Tako posuđe za pripremanje i pijenje kahve predstavlja posebnu kolekciju, kao i pribor za pušenje, koji ide uz pribor za kahvu. Dio kolekcije su, pored džezvi, fildžana, zarfova i tabli, i čibuci, muštikle, lule, pepeljare...

Pravu rijetkost predstavljaju predmeti iz kolekcije dječijih igračaka. To su predmeti uglavnom ručne izrade, ali veoma zanimljivi, pogotovo u vrijeme današnjih medija poput televizije i računara, kad se čak i industrijske igračke sve manje koriste.

Dio Etnološke zbirke se nalazi na našim izložbama, a dio u depoima. Da bi smo ovu, kao i druge kolekcije približili javnosti, Muzej organizuje povremene tematske izložbe putem kojih nastoji prikazati i predmete iz depoa.

Popunjavanje zbirki je naš stalni posao, te nastojimo sistematski popuniti naše zbirke, prije svega predmetima koji nam nedostaju, zatim onima

koji su rijetki, kojih imamo manji broj u našim kolekcijama, zatim sličnim onima koji su izloženi na izložbama, te je samim tim njihov rok trajanja manji od onih koji su u depoima zaštićeni. Naši fondovi za otkup su uvijek manji od potreba i ponude, te je vrlo bitno odrediti prioritete.

Rezime

ETNOLOŠKA ZBIRKA

Etnološka zbirka baštini predmete karakteristične za kulturu življenja u Sarajevu od dolaska Osmanlija do današnjih dana.

Upravo zbog toga, ovo je jedna od najbogatijih i najraznovrsnijih zbirki. Podijeljena je u nekoliko kolekcija:

- gradske i seoske nošnje
- zanati (alati, sirovine i proizvodi)
- oružje
- tekstilno pokućstvo
- posuđe za pripremanje i serviranje hrane
- ukrasni i ritualni predmeti
- pribor za kahvu i pušenje
- dječije igračke

Summary

THE ETHNOLOGY COLLECTION

The ethnology collection consists of articles typical of the lifestyle of Sarajevo from the arrival of the Ottomans to the present. This makes it one of the richest and most diverse collections, subdivided into several groups:

- urban and rural costume
- crafts and trades (tools, raw materials and finished products)
- arms
- household textiles
- kitchen utensils and serving dishes
- decorative and ritual articles
- coffee sets and smoking accoutrements
- children's toys.